ИЛЯ ВАРШАВСКИ
ФАНТАСТИКАТА НАВЛИЗА В КРИМИНАЛНИЯ РОМАН

Част 0 от „Фантастични детективи“

Превод от руски: Лиляна Георгиева, 1973

chitanka.info

1. НАВЪСЕНО УТРО

Комисарят Дебре се събуди в девет часа. Впрочем, „събуди се“ не е точната дума. Ако до три часа през нощта безуспешно сте кръстосвали огромна къща и сте търсили скрита от някого адска машина, и ако след това ви е измъчил жесток пристъп на язва и са ви шибнали инжекция с голяма доза упойка, по-правилно ще бъде да се каже, че сте дошли на себе си, или в краен случай, че сте отворили очи.

Дебре притисна корема си с пръсти. Временно стихналата болка отново сграбчи с остри нокти стомаха му. Ето това му е наградата за четиридесетгодишната работа в криминалната полиция. Тя е резултат и на безсънните нощи, и на набързо изядените сандвичи със съмнителни качества, и на безбройните лули, изпушени в търсене на отговора на поредната главоблъсканица. За съжаление, всичко това бе подкопало не само здравето му, но и нещо много по-важно — вярата му в човека. Вестниците се задъхват от възторзи, превъзнасяйки знаменития метод на комисаря Дебре. А ако се вникне в него, какво представлява всъщност този прословут метод? Просто добро познаване на човешките слабости и дребни страсти. Кой каквото ще да твърди, но Дебре знае, че преобладаващата част от престъпленията биват извършени по съвсем незначителни поводи. Какъв странен парадокс — колкото по-сложно е дадено престъпление, толкова по-примитивни са мотивите му. Полицейският комисар трябва преди всичко да бъде добър психолог и тогава се изясняват много неща. В изкуството да разкриваш престъпления няма дреболии. Очевидката версия съвсем не винаги е и най-правилната. И съвсем не всеки съумява да разбере характера на престъпника, да вникне в психиката му, да почувствува подсъзнателните мотиви за престъплението, но щом веднъж вече сте овладели този метод, успехът е сигурен. Ала с цената на какво се постига този успех? Решаването на психологически етюди изисква максимално напрежение на всички душевни сили, а това се плаща. Рано или късно започвате да се чувствувате съвсем опустошен, а хората, които ви заобикалят…

Дебре взе лулата от нощното шкафче и посегна за кутията с тютюна. Нямаше я на обичайното й място и той внезапно си спомни всичко, което се бе случило през нощта. Спомни си как се гърчеше в леглото от болка и как жена му, изплашена до смърт, бе повикала по телефона доктор Малинда. Разбира се, глупаво е да се вика в такива случаи полицейския лекар, специалист по съдебномедицинска експертиза, но мадам Дебре бе убедена, че Малинда е най-добрият лекар в Париж. Може и да е така, но щеше да бъде много по-лесно, ако беше дошъл не Малинда, а някой друг. Тогава сигурно нямаше да стане дума за пушенето. Но пред Малинда номерът не мина. „От сега нататък вече ни едно дръпване, чувате ли, мадам Дебре! Вие ще имате грижата за това. Веднага изхвърлете всичкия тютюн!“

Дебре стана и отиде в антрето бос, за да не чуе жена му. Пребърка джобовете на палтото си. Напразни надежди! Кесията с тютюна бе изчезнала и оттам.

Дебре тихо изруга и като смучеше празната лула, си легна пак. „Да върви по дяволите всичкото!“ — помисли си той. — „Още днес ще си подам оставката. В края на краищата и пенсионерският живот си има своя прелест.“ Той си представи малката къщичка на брега на Лоара; двамата с жена си отдавна я бяха харесали и искаха да я купят. Ще живее далеч от Париж, ще лови риба и ще чете детективски романи. Сутрин ще спи до десет часа, вечер ще гледа телевизия. Никак не е лошо. Може да почне да развъжда и гъби. И тъй, решено! Днес ще си подаде оставката. Няма смисъл да отлага, още повече, че историята с адската машина в дома на семейство Костаген изглежда е просто някаква идиотска мистификация.

Комисарят затвори очи и се опита да си спомни гласа на човека, който му се бе обадил по телефона. Той говореше през кърпа. Стар номер. Както установиха по-късно, беше се обадил от телефонен автомат в района на Монмартр. Изразявайки се прекалено учтиво, неизвестният бе съобщил за готвещо се покушение. Не отговори на въпроса откъде знае това. Просто затвори телефона. Интересно защо се бе обадил? Та къщата на семейство Костаген…

Дебре скочи и бързо се заоблича. Съвсем бе забравил, че нещастният Моранс и досега дежури там.

Времето беше отвратително. Студеният ноемврийски вятър носеше откъм Сена ниски облаци. Пръскаше дъжд, примесен със сняг.

Минувачите бързаха с вдигнати яки и с ръце в джобовете. Веселият, жизнерадостен Париж днес изглеждаше сив като на избеляла стара снимка.

На ъгъла на булевард „Волтер“ вместо да се качи на автобуса, Дебре взе такси.

Той каза на шофьора да спре, преди да навлезе в улицата, и тръгна пеш към къщата на семейство Костаген. Това нелепо здание бе строена в началото на 18 век. Интересно колко ли представители на рода Костаген са се родили и умрели под този покрив? Впрочем, притежателите на едно от най-големите днешни състояния биха могли да си намерят и по-удобен дом. Дебре си представи многобройните коридори, често задънени, витите стълби и тайните врати. Честна дума, в наше време всичко това е просто нелепо.

В малката градинка срещу къщата, сгушен от студ, седеше Моранс.

— Добро утро, момче!

— А, Вие ли сте, господин комисар! Вече си мислех, че съвсем са ме забравили.

— Е, разправяй.

— Няма нищо за разправяне. Никой не е влизал и никой не е излизал. Само зарзаватчията влезе с колата си в двора преди един час, остави зеленчуци и си замина.

Дебре се намръщи.

— Така ли?! Трябва да видим какво е докарал.

— Вече проверих. Разприказвах се за ангинарии и зеле и прерових всички кочани до един. Нищо няма…

— Добре, върви да спиш.

— Ами няма ли някой да ме смени?

— Не. Както изглежда, това е празна работа. Просто някаква глупава шега. На ъгъла ме чака такси, ако искаш, ще те закарам до къщи.

— Благодаря, господин комисар, ама ако веднага не обърна една чашка, грипът ми е сигурен, а пък тук наблизо тъкмо има…

— Добре, лекувай се, но не прекалявай.

Дебре го потупа по рамото и тръгна към таксито.

2. ЗОЯ НИКИТИЧНА

По крайбрежния булевард „Орфьовр“ вятърът беше сякаш още по-студен. Дебре се мушна под сводовете на зданието на криминалната полиция, където непрекъснато ставаше течение, качи се бързо по стълбите и пое привичния застоял мирис на тютюн и на прах. Той усети неволно тъга при мисълта, че скоро вече няма да идва тук всяка сутрин.

Влезе в кабинета си и закачи в шкафа палтото и шапката си. Беше студено и Дебре още веднъж съжали, че толкова лесно се бе съгласил да махнат старата печка. Няколко сухи цепеници сега щяха да му дойдат много добре. Той отвори вратата към стаята на инспекторите и махна с ръка за поздрав.

— Какво ново, момчета?

— На два пъти Ви търсиха от Министерството на вътрешните работи — отвърна Дюка. — Молят да се обадите веднага щом дойдете. Записах телефона в бележника Ви.

— Добре — недоволно измърмори Дебре, — ще се обадя, като ми остане време.

Той не се и съмняваше, че чиновниците от Министерството са научили за историята с адската машина. Ама че глупаво положение! Инспекторите сигурно цяла сутрин сипят подигравки по тоя повод. И сигурно драматизират помежду си епизода как комисарят се е хванал на тази елементарна мистификация и как едва ли не цяла нощ е разравял въглищата в мазето и е пълзял по тавана. А сега пък и ония сополанковци от Министерството!

Дебре пъхна лулата в устата си и машинално затърси из джобовете си. Като си спомни, че няма тютюн, здравата му докривя.

В живота на всеки от нас има дни, когато всичко върви наопаки, нали!?

Извади от чекмеджето бял лист и започна да съчинява молбата за оставката си.

Влезе Дюка и донесе сутрешната поща. В това време звънна телефонът.

— Обади се, — помоли Дебре и се подписа със замах под заявлението.

Дюка вдигна слушалката.

— Вас търсят, господин комисар. От Министерството.

Дебре се намръщи и придърпа телефона към себе си.

— Комисарят Дебре е на телефона.

Няколко минути той слуша, учудено вдигнал вежди, след това отвърна късо: „Добре, пращайте я“ и сърдито затвори телефона.

— Нещо ново ли има, господин комисар? — попита Дюка.

— Те все ще измислят нещо ново. Сега ще ни пратят някаква стажантка.

Дюка се засмя:

— Жена-криминалист, тъкмо това ни липсваше! Много Ви моля, господин комисар, ако е хубавка, прикрепете я към мене.

Дебре изсумтя. Днес не му беше до шеги.

— Как изглежда — не зная, но че е рускиня, зная със сигурност.

— Рускиня? И откъде такъв сюрприз?

— От Ленинград. По спогодбата за научния обмен.

— Така… Някакви специални нареждания ще има ли?

— Да я посрещнеш на улицата и да я доведеш тук.

— Слушам! — Дюка внимателно притвори вратата след себе си.

Дебре прибра заявлението в бюрото и започна да преглежда пощата. Отбелязваше по полетата кой от инспекторите трябва да отговори. Това бяха все незначителни дела, но Дебре искаше да приключи с тях, преди новият комисар да е поел поста му. Колкото по-малко непривършена рабата остави, толкова по-бързо ще може да напусне криминалната полиция. Досещаше се кого ще назначат на негово място. Сигурно комисаря от района Иври, той бе от онези хлапаци с жълто около устата и с университетска диплома, които днес толкова бързо се изкачват по служебната стълбица… Да… В наши дни всичко се изменя, дори и службата в полицията. На смяна на старата гвардия, която гледа на разследването на престъпленията като на изкуство, идват младите апостоли на електронния век. Дебре се подсмихна, като си спомни една статия, чийто автор доказваше, че един изчислителен център може да замени стотина квалифицирани

криминалисти. Ама ще имате да вземате! Вашите електронни машини никога няма да бъдат в състояние да проникнат в най-съкровените дълбини на човешката душа, а без това не може да се разкрие нито едно голямо престъпление. Разбира се, не е зле електронната машина да ти е под ръка за бързи справки, но нима работата е толкова проста?

— Може ли, господин комисар? — Дюка открехна вратата и намигна на Дебре.

— Заповядайте!

Вратата се отвори и в кабинета влезе жена. С професионална точност Дебре забеляза, че тя е минала вече четиридесетте, че е висока един метър и шестдесет сантиметра и тежи около осемдесет килограма, че цветът на червилото й не е в тон с лака за нокти, че е късогледа и че очилата с дебели стъкла съвсем не я правят по-красива.

— Заповядайте! — повтори той, стана от бюрото и тръгна да я посрещне.

— Комисарят Дебре?

— На Вашите услуги.

— Казвам се Стрелкина, Зоя Никитична Стрелкина. Ето Ви писмото от Министерството на вътрешните работи. — Тя извади от чантата си плик.

— Да, зная. Обадиха ми се вече.

Дебре покани с жест двамата с Дюка да седнат.

— И тъй, мадам Стель…

— О, просто Зоя Никитична.

— Зоя Ники… — Ни един французин не бе в състояние да произнесе това странно име. — Зоя… Ники?…

Стрелкина се засмя.

— Наричайте ме просто Зоя. Това е по-лесно. А аз ще Ви наричам „комисарю“, съгласен ли сте?

— Съгласен. За колко време идвате при нас?

— За около две седмици. Разбирате ли, основната ми работа е в Сорбоната, а тук при вас се надявам да събера допълнителен материал за дисертацията си.

— Е добре — Дебре стана, като показваше с целия си вид, че аудиенцията свършва. — Ще Ви прикрепя към инспектор Дюка. За него също ще бъде полезно да се запознае с методите на съветските криминалисти.

По лицето на Дюка се изписа такова отчаяние, че Дебре сметна за нужно да подслади горчивия хап.

— Дюка е един от най-способните ни инспектори. Никой друг не би могъл да Ви въведе в работата на криминалната полиция по-добре от него.

Стрелкина се разсмя високо:

— Но не, комисарю. Тук очевидно има някакво недоразумение. Трябваше да прочетете писмото. Аз не съм криминалистка, а литературовед. Инспектор Дюка нищо няма да научи от мене. Интересувате ме Вие, а не криминалната полиция.

— Извинете, не Ви разбирам добре…

— Естествено, че не ме разбирате. Тъкмо това искам да Ви обясня. Темата на дисертацията ми е проникването на фантастиката в детективския роман. Вие ме интересувате, защото именно Вие сте послужили на Сименон за прототип на комисаря Мегре, нали така?

Дебре се намръщи. Винаги, когато споменаваха за комисаря Мегре, той изпитваше сложни и противоречиви чувства. От една страна, приятно е, разбира се, че цял свят те знае като реално съществуващ двойник на дадения литературен герой, но пък от друга…

— До известна степен това е така — неохотно отвърна той. — Сименон наистина е използувал материалите по редица дела, разследвани от мене. Нещо повече: той доста добре е схванал моя метод. Но в редица случаи…

— Чудесно! — прекъсна го Стрелкина. — В края на краищата Сименон е писател, а не репортьор от някой вестник. И, естествено, той винаги има право да прибегне до художествена измислица. Тъкмо затова имам намерение да се запозная с метода на мислене на самия комисар Дебре.

— С каква цел? — сухо попита той.

— За да разбера дали този метод изцяло се подчинява на законите на класическия детективски роман или нашият електронно-атомен век е внесъл в него елементи, характерни за съвременната фантастика.

— Ако имате предвид използуването на електронни машини при разследването на престъпления, ще Ви кажа направо, че смятам това за

глупост. Аз съм привърженик на психологическия метод и никоя машина…

Стрелкина не го остави да продължи.

— Става дума не за машините, а именно за психологическия метод. По-точно — за човешкото мислене. То бива различно. Например рационално и парадоксално. За съвременната фантастика, както и за съвременната наука, все по-характерно става парадоксалното мислене. Няма да сбъркам, струва ми се, ако кажа, че това е тенденция, присъща на нашия век. Ще дойде ден, когато престъпниците също ще започнат да мислят другояче и ако човекът, който разследва дадено престъпление, не е в състояние да разбере заложения в него парадокс, то рано или късно… — тя прекъсна тирадата си с много изразително гримаса.

Дебре седна. За какъв дявол му е сега тая стажантка заедно с всичките й налудничави идеи? Само че не си струва да си разваля отношенията с Министерството на вътрешните работи тъкмо преди пенсионирането си. Защото премиалните, на които може да се надява… А може би просто залъгваше сам себе си… Предлогът бе съвсем благовиден, за да отложи молбата за излизане в пенсия с още две седмици. Ще обясни на жена си, че при създалото се положение присъствието му тук е абсолютно необходимо. Международен културен обмен и тъй нататък.

— И как си представяте работата си тук?

— О, аз нямам никакви претенции. Позволете ми само да бъда безмълвна свидетелка на работата Ви. Ще ми бъде напълно достатъчно, ако сложите тук една масичка за мене, а за да Ви бъда с нещо полезна, бих могла временно да стана Ваша секретарка.

Само това липсваше!

— Свикнал съм да карам без секретарка — отговори Дебре. — Колкото до масичката, Дюка ей сега ще уреди всичко.

— Чудесно! — Стрелкина извади от чантата си табакера. — Може ли?

— Моля Ви се, разбира се.

При тези думи в очите на Дебре пламна хищен огън. Стрелкина му поднесе табакерата.

— С Ваше разрешение, ще си взема две.

Той разкъса цигарите и изсипа тютюна в лулата. Стрелкина вече бе запушила.

Дюка помириса въздуха и учудено вдигна вежди.

Дебре запали лулата си. Сякаш под самия му нос избухна барут.

— Кхе-кхе-кхе!

— Какво, много ли са силни? — попита Стрелкина.

— Да… кхе-кхе! Особен тютюн.

— Цигари „Памир“. Никакви други не признавам.

— И много ли имате от тях? — деликатно се осведоми Дюка.

— Цял куфар. Още в Москва ме предупредиха, че вашите цигари са просто трева.

— Виж какво, моето момче — каза Дебре. — Я прати някой за тютюн.

3. ЧЕРВЕНИЯТ „ПОНТИАК“

Изминаха три дни. За Дебре това бе най-тежкия период от всичките му четиридесет години работа в криминалната полиция. През цялото време му се струваше, че той е като някакво чудато животно в зоологическата градина. Стрелкина непрекъснато го следеше с любопитния си поглед. А целият й вид излъчваше такова голяма напрежение, сякаш всеки миг щеше да започне разследването на някое зашеметяващо престъпление.

А текущите дела бяха все незначителни и само понякога инспекторите влизаха в кабинета на комисаря да докладват за залавянето на някой дребен крадец или за поредната кражба на автомобил.

През последните години Дебре бе свикнал в такива периоди на затишие да си подрямва в креслото, стиснал между зъбите си изгасналата лула. А в присъствието на един външен човек се налагаше да симулира трескава дейност, която бе съвършено ненужна.

Зоя Никитична пушеше цигара след цигара от неизчерпаемите си запаси. Постоянният мирис на тютюнев дим накара Дебре да прати по дяволите всичките предписания на доктор Малинда. Сега в кабинета си винаги имаше под ръка тютюн. В къщи нещата бяха по-сложни. Мадам Дебре рядко изкусно откриваше всякакви подозрителни миризми. И все пак хванаха го веднъж, когато бе на работа. Той вървеше по коридора и пускаше кълба дим, когато внезапно се сблъска с доктор Малинда. Последва кратко, но бурно обяснение, в резултат на което Дебре успя да убеди лекаря да не казва на жена му, но трябваше да се съгласи да се подложи на няколко сеанса на внушение.

Хипнозата е велика сила, но ако сте пушили повече от четиридесет години, тя само отслабва желанието, без да го премахва напълно. Още повече пък ако някой непрекъснато пуши под носа ви.

И няма нищо чудно, че настроението на Дебре през този ден беше отвратително. Най-много го дразнеше Стрелкина. Защото в

подобни случаи всеки от нас е склонен да обвини за своите нещастия който и да е друг, само не и себе си.

Дебре си мислеше, че ако успее да отпрати стажантката нанякъде макар и само за един ден, всичко ще се оправи. Най-сетне, обмислил всички възможни варианти, той попита прекалено вежливо:

— Може би мадам би искала да посети Лувъра?

— О, аз няколко пъти съм ходила в Лувъра.

— Тогава може би да отидете до Версайл? Наистина, през този сезон той не е така красив както през лятото, но за един чужденец…

— Бях във Версайл през лятото.

Дебре яростно засмука празната лула. Беше убеден, че ако прекара още един час насаме с тази невъзмутима жена, ще полудее. Трябваше да предприеме нещо. Да каже, че не се чувствува добре и да си иде в къщи? Но в такъв случай как ще обясни на жена си защо се връща толкова рано? Той се молеше съдбата да му прати днес поне една най-обикновено убийство. Защото тогава ще може най-сетне да демонстрира знаменития си метод, Стрелкина ще се задоволи с един единствен пример и ще се върне пак към заниманията си в Сорбоната.

Накрая Дебре се реши:

— Може би мадам ще ми окаже честта да обядва заедно с мен? Тук наблизо има една кръчмичка — свърталище на углавните престъпници. Честна дума, в никой детективски роман няма да попаднете на такава колекция от криминални типове.

— С удоволствие, комисарю. Само не ме наричайте „мадам“. Нали уж се условихме.

Дебре, разбира се, попреувеличи, като разправяше за престъпниците. Кръчмичката беше най-обикновена и в нея често се навъртаха проститутки и сутеньори. Те познаваха комисаря по лице и щом той и спътницата му застанаха на прага, настъпи напрегната тишина. Всички любопитно заоглеждаха Стрелкина.

Келнерът се приближи към тях и ги поведе към свободната масичка в ъгъла.

— Днес имаме чудесно жиго! — поверително пошепна той на Дебре.

— Вие как гледате на жигото, Зоя? — попита комисарят.

— Ами добре, жиго да бъде.

Комисарят също нямаше нищо против овнешкото след порцията овесени ядки тая сутрин.

— А какво ще пием?

Тя сви рамене.

— Не зная. През деня водка не пия, а всичките ви вина са просто оцет. Всъщност, поръчайте ми каквото поръчвате и за себе си.

— Добре! Две чаши перно.

Келнерът моментално се върна с поръчката.

— За вашите успехи, комисарю!

Тя отпи съвсем мъничко и учудено погледна Дебре.

— Кашлица ли имате?

— Не, защо?

— У нас това го продават в аптеките против кашлица.

— Хм… — Дебре се залови с овнешкото.

Когато поднесоха кафето, Стрелкина разпалено заразказва съдържанието на някакъв научно-фантастичен роман. Дебре я слушаше разсеяно. Фантастиката не го интересуваше. Във всеки случай, много по-малко от онази двойка в другия ъгъл на кръчмата. Мъжът не беше нищо особено. Най-обикновен тип, такива се срещат навсякъде. Едър, облечен в кадифени панталони и велурено яке с многобройни токички. Гъсти черни коси, рошави вежди, месест нос, под който се мъдреха старателно оформени мустачки. Или е търговски пътник, или е жиголо, а може би и едното и другото заедно. А жената явно принадлежеше към висшите слоеве на обществото, макар че бе облечена подчертано скромно, вероятно за да не привлича без нужда вниманието на околните. Опитното око на Дебре забеляза златната табакера с монограм от диаманти, която тя небрежно премяташе из ръцете си и безупречната кройка на синия й костюм. Красотата на добре гледаното й лице се подсилваше от огромните й разширени зеници на наркоманка. Такива очи има обикновено човек, взел голяма доза морфин. Тъкмо очите й накараха комисари да напрегне паметта си. Виждал ги беше.

Внезапно си спомни. Това се бе случило през оная нощ в къщата на семейство Костаген, когато търсеше там скритата адска машина. Разбира се, това е същата жена, която бе минала по коридора покрай него, облечена в съвсем тънък пеньоар, оставяйки след себе си аромата

на скъп парфюм. Още тогава му направиха впечатление странният израз на очите й и неуверената й походка.

— Интересно е, нали? — прекъсна спомените му Стрелкина. — Да разказвам ли по-нататък?

— Да, разбира се.

Дебре се стараеше да разбере за какво говорят двамата по движението на устните им. Жената усети погледа му, погледна го, намръщи се и каза нещо на спътника си. Двамата станаха, жената извади от чантата си банкнота, остави я на масичката и тръгна към изхода. Мъжът я последва.

— Извинете! — Дебре прекъсна Стрелкина. — Ще Ви оставя сама за момент. Трябва да наредя нещо на Моранс.

Той отиде до телефона, откъдето виждаше улицата, без да го забележат отвън. Срещу кръчмата бе спрял червен „Понтиак“ спортен тип, последен модел. Мъжът с велуреното яке отвори вратата, направи път на дамата си и седна зад волана.

Дебре почака да тръгнат и записа номера на колата. След това се обади в криминалната полиция.

— Инспектор Моранс е на телефона!

— Слушай, моето момче — тихо каза Дебре, — я проучи на кого е един „Понтиак“. Сега ще ти кажа номера. Запиши го.

— Слушам, господин комисар.

Дебре му издиктува номера на колата.

— И къде да Ви съобщя?

— След половин час ще си дойда.

Той се върна на масичката при Стрелкина. Тя пушеше поредната си цигара и с огромен интерес разглеждаше една компания от пийнали мъже.

— Престъпници ли са? — шепнешком попита тя Дебре.

— Безспорно! — отвърна комисарят. Той много добре познаваше тези чудесни момчета, месари от Централния пазар, но не бива да разочарова стажантката. Нали самият той й бе обещал разкошна колекция от криминални типове.

На бюрото му вече лежеше донесението на Моранс. Червеният „Понтиак“ преди две седмици бил нает от някой си Жан Пиебьоф, живущ на улица „Франсуа“, номер 15, по професия спортен коментатор. Платил бил предварително за един месец.

— Странно! — каза Дебре. — Много странно!

— Кое е странно? — заинтересува се Стрелкина.

— Странно, че след хипнотичния сеанс ми се пуши още повече, а ми е неприятно да пуша — уклончиво отвърна комисарят.

4. СРЕБЪРНИЯТ ПИКЕЛ

През цялата неделя Дебре нервничеше. Причините бяха няколко. Тежеше му суровата диета, въведена от жена му, дразнеше го несекващото желание да пуши. И освен това непрекъснато мислеше за Жан Пиебьоф. Каква връзка може да има между този вулгарен тип и домът на аристократичното семейство Костаген? Не е ли замесен той в онази нелепа шега с адската машина? Но ако наистина той бе съобщил, какви са били съображенията му?

Вече късно вечерта, когато мадам Дебре включи телевизора, комисарят заяви, че ще иде да се поразходи. Той купи малък пакет тютюн от будката на ъгъла и с наслаждение запуши. Още с първото дръпване се поуспокои.

Като изпускаше кълбо дим, Дебре тръгна към къщата на семейство Костаген.

Вятърът все така носеше облаците и само отвреме навреме в пролуките между тях просветваше лунният диск. Дебре си избра наблюдателен пункт в градинката. Сенките го скриваха и от улицата не можеха до го видят.

В къщата изглежда вече спяха. Само през зирката в плътната завеса на един от прозорците на втория етаж се процеждаше светлина, но скоро и тя изгасна.

Кой знае защо, целият облик на старинното здание тревожеше Дебре. Той все не можеше да прогони мисълта, че някаква тайнствена заплаха е надвиснала над обитателите на тази къща…

Когато комисарят се прибра, мадам Дебре вече спеше.

— Къде се забави толкова? — попита тя, без да отваря очи.

— Разхождах се — измърмори Дебре и изгаси лампата в спалнята.

Заспа веднага, но цяла нощ го измъчваха кошмари, все свързани с къщата на семейство Костаген.

Дебре отиде на работа по-късно от обикновено. Едва що бе отворил вратата и към него се спусна развълнувана Стрелкина.

— Ах, комисарю! Да знаете с какво нетърпение Ви чакам! Убит е Леон Костаген. Моранс и Дюка са вече там, а аз реших да Ви почакам. Нали ще ме вземете със себе си, а?

— Да — отвърна Дебре.

Пред входа на къщата бяха спрели три коли. Двама полицаи едва смогваха да възспират любопитните. Малко по-встрани стояха група репортьори. Изглежда не ги пускаха да влязат.

— На втория етаж, господин комисар — почтително каза полицаят.

Дебре се качи по вече познатата му мраморна стълба. След него, задъхана от възбуда, вървеше Стрелкина.

На прага ги посрещна Моранс.

— Убит е по време на сън с удар на пикел по слепоочието — доложи той. — Още нищо не сме пипали. Престъпникът изглежда е влязъл през входа от мазето за въглища. Излязъл е по същия начин. Вървял е по чорапи, обувките си е обул чак на улицата. Оттам нататък следите се губят, кучето не може да ги хване. Целта на убиеца не е била да го ограби — портмонето с голяма сума пари е оставено на нощното шкафче. Сега ще дойде лекарят от съседния район.

— Че защо не Малинда?

Моранс се засмя.

— Малинда ни е погодил един номер! В събота заминал с жена си за Компиен. А вчера сутринта смачкал калника на една полицейска кола пред самия комисариат в Сен Дени. Когато му съставили акт, нарекъл инспектора говедо и отказал да си даде документите. Задържали го до сутринта. Днес се обадиха и аз потвърдих, че е наш сътрудник. Обещаха да го пуснат.

— Добре!

Дебре се приближи до леглото. Фотографът правеше снимки. Убитият лежеше на една страна. На вид беше към тридесет и пет годишен. Въпреки смазаното слепоочие, лицето му бе запазило спокойния израз на човек, убит по време на сън.

— Готово, господин комисар! — каза фотографът. — Дванадесет снимки.

— Добре.

Дебре отгърна одеалото. Убитият беше съвсем гол. Тренирано, загоряло тяло на спортист, всички мускули са отпуснати. Смъртта е

настъпила мигновено, дори не се е събудил.

— Така… — Дебре отново го покри с одеалото. — Кой е намерил трупа?

— Огюстен, старшият слуга.

— Кога?

— В девет часа сутринта. По това време винаги носел на господаря си кафе.

— Кой е съобщил в полицията?

— Пак той.

— Кога?

— В девет и пет.

— С това нещо тук ли е нанесен ударът?

— Точно така! Още не сме го пипали, може би ще има отпечатъци от пръсти.

— Едва ли. Човек, който извършва престъпление, след като предварително си е събул обувките, няма да забрави да си сложи ръкавици. Но все пак проверете.

Дюка напръска с фиксатор оръжието, с което бе извършено убийството и го пое, като го държеше за острието през кърпа.

— Я да го видя. — Дебре се приближи и погледна сребърната табелка върху дръжката. — Какво е това?

— Сребърен пикел — отвърна Дюка. — Най-високата награда на дружеството на алпинистите. Връчена е на убития преди две години.

— Извикай Огюстен, — поръча Дебре на Моранс.

Дебре си спомняше Огюстен още от онази нощ. Той бе съпровождал комисаря из цялата къща. Сега старият слуга бе здравата изплашен. Дебре го покани да седне.

— Кога започнахте работа тук? — попита Дебре.

— Преди петнадесет години. Тогава старите господари бяха живи, а мосю Леон и мосю Пиер още учеха.

— Кой е този мосю Пиер?

— Брат… на покойния… мосю Леон. — Слугата погледна към леглото и отново сведе очи.

— Тук ли живее мосю Пиер?

— Да.

— И кой друг живее още в къщата?

— Мадам. Жената… на мосю Леон.

— И друг кой?
— Камила, камериерката на мадам Костаген.
— А останалата прислуга?
— Шофьорът, готвачката и още една камериерка, но всички те са приходящи.
— Кой от прислугата има ключове от входните врати?
— Само аз и Камила.
— Кой затваря вратите вечер?
— Аз.
— Колко врати заключвате?
— Три.
— А вратата на мазето за въглища?
— Никога не сме я затваряни.
— Защо?
— Външен човек не може да влезе от мазето вкъщи, може да се мине само през тайния вход.
— Оня, който ми показахте, като търсехме адската машина ли?
— Да, същият.
— В колко часа се прибра вчера мосю Леон?
— Вчера въобще не е излизал.
— А мосю Пиер?
— Той също.
— Кога затворихте вратите?
— В десет часа.
— Мадам Костаген беше ли си вкъщи?
— Не, тя се прибра към единадесет.
— Сама ли си отвори?
— Не, ключът беше оставен в ключалката отвътре и тя ми позвъни. Аз й отворих.
— Чухте ли нещо през нощта?
— Не.
— Къде е стаята Ви?
— На първия етаж.
— А стаята на Камила?
— До моята.
— В колко часа станахте днес?
— В осем часа. По това време обикновено идва прислугата.

— През коя врата влизат?
— През тази, която е откъм двора.
— Тя беше ли заключена сутринта?
— Да.
— А другите врати?
— И те също.
— Прислугата знае ли, че има таен вход през мазето за въглища?
— Не, не знаят.
— И тъй, отворили сте на прислугата. Какво направихте след това?
— Сварих кафе за мосю Леон.
— Защо не го свари готвачката?
— Винаги аз го варя.
— Кога донесохте кафето?
— В девет часа. По това време обикновено будя мосю Леон. Почуках на вратата, но той не се обади. Тогава влязох и видях… — Старият слуга избърса очите си.
Дебре почака той да се поуспокои и отново запита:
— Какво направихте, след като видяхте трупа?
— Изтичах да съобщя на мадам Костаген.
— Къде е нейната врата?
— Съседната.
— Тази врата към нея ли води?
— Да.
— Значи не сте изтичали, а просто сте влезли през тази врата?
— Не, тази врата е винаги заключена.
— Тъй ли? И отдавна ли?
— Повече от година.
— Как се отнесе мадам Костаген към смъртта на мъжа си?
— Тя… Не можах веднага да я събудя… Тя често взема приспивателно и… Реших, че по-добре е най-напред да съобщя в полицията, а после вече…
— Мосю Леон винаги ли спеше без пижама?
— Да, от детинство.
— Виждали ли сте тази вещ? — Дебре му посочи пикела.
— Да, това е една от наградите на мосю Леон.
— Къде стои тя обикновено?

— Кой?

— Тази награда.

— Ей там, на полицата над камината.

Дебре се приближи до камината, над която бяха наредени няколко купи. Всички те, както личеше от гравираните надписи, бяха спечелени от Леон Костаген за различни спортни постижения.

В този момент в стаята влезе дребен, пълен човек с куфарче в ръка.

— Комисарят Дебре? Аз съм доктор Жаневие. Идвам, понеже ме помолиха да заместя доктор Малинда.

— Моля, ето трупа.

Доктор Жаневие се зае с убития.

— Вижте какво, момчета — обърна се Дебре към инспекторите. — Вие разпитайте приходящата прислуга. За останалите аз ще имам грижата. А Вие, Огюстен, сте свободен.

— Аз може ли да стоя при Вас? — попита Стрелкина.

— Стойте, щом искате.

Междувременно лекарят приключи с прегледа и избърса ръцете си с хартиена салфетка, която извади от куфарчето си.

— Кога е настъпила смъртта? — попита Дебре.

— Преди около десет-дванадесет часа. По-определено ще мога да Ви кажа след аутопсията.

Дебре погледна часовника си. Беше десет и половина сутринта. Значи убийството е било извършено снощи.

5. ЛУИЗА КОСТАГЕН

Наложи се Дебре да почука два пъти, докато най-после иззад вратата на стаята на мадам Костаген се чу слаб глас, който каза „влезте!“

Да, това бе същата жена, пак в същия пеньоар. Тя почти лежеше в дълбокото кресло.

— Комисарят Дебре, мадам. — Той й показа значката си. — А това е моята помощничка мадам… м-м-м… Зоя.

Стрелкина се поклони.

Стопанката се понамръщи и с небрежен жест ги покани да седнат.

— Принуден съм да Ви задам няколко въпроса.

Тя дори не го удостои с отговор. Само сви рамене.

— Моето присъствие ще Ви пречи ли? — внезапно се чу глас.

Дебре се огледа и неволно трепна. В старинно кресло от времето на Волтер седеше убитият Леон Костаген. Не, не бе сбъркал. Същото волево лице с изсечен профил и гъсти кестеняви коси, които падаха върху челото.

Двойникът на убития тежко стана и Дебре чак сега видя, че главата израства от тялото на гърбаво джудже.

— Мосю Пиер!

— Точно така, господин комисар. — В гласа му се чувствуваше горчива насмешка. — Пиер Костаген, братът на Леон.

— Бих предпочел да говоря с Вас по-късно — каза Дебре, — а засега…

— Разбирам. Извинете, Луиза, ще трябва за известно време да Ви напусна…

На Дебре пак му се стори, че в гласа му се крие насмешка. Той изчака да се затвори вратата след Пиер и се обърна към Луиза:

— Разбирам мъката Ви, мадам, но в интерес на следствието е…

— Не може ли без предисловия?

— Както желаете.

Дебре погледна към тоалетката, където между многобройните бурканчета и шишенца имаше и спринцовка.

— И така, първият въпрос: отдавна ли вземате наркотици?

Луиза стана и прибра спринцовката в чекмеджето.

— Това не Ви засяга, господин комисар, и няма нищо общо със следствието.

— Да допуснем — съгласи се Дебре. — Засега няма да настоявам да ми отговорите. Тогава един друг въпрос: кога се прибрахте снощи?

Тя отново сви рамене.

— Не си спомням точно. Май че към десет.

— Виждахте ли се снощи с мъжа си?

— Не.

— Веднага ли влязохте в стаята си?

— Да.

— И си легнахте?

— Да.

— Дълбоко ли спите?

— Да.

— Морфин ли вземате?

— Приспивателно.

Без да става, Луиза взе от шкафчето кутийка с луминал и я хвърли в скута на Дебре.

— Значи нищо не сте чули през нощта?

— Не.

— А къде прекарахте вечерта?

— Това не Ви засяга.

— И все пак?…

— Вечерях в един ресторант.

— С кого?

— Няма значение. Да речем, че с любовник.

— С какво се върнахте в къщи?

— С такси.

— А защо не Ви докара с „Понтиака“ си Жан Пиебьоф?

Луиза пребледня и прехапа устни.

— А, значи и това знаете? Е от един полицейски копой друго не може да се очаква! Вижте какво, господин комисар, няма да отговоря повече на ни един Ваш въпрос.

— И все пак, принуден съм да Ви задам още един въпрос: кой се занимава с паричните въпроси на семейството Ви?

— Адвокатът Севал. Свършихте ли?

— Засега да, мадам — Дебре стана, поклони се вежливо, даде път на Стрелкина и внимателно затвори вратата след себе си.

— Сега с Пиер ли ще се заемете? — попита Стрелкина.

— Това, струва ми се, е прибързано. Сега най-много ме интересува Камила, камериерката на мадам Костаген.

6. ОТНОВО ЧЕРВЕНИЯТ „ПОНТИАК“

Човек не би предположил, че жена като Луиза Костаген може да си избере за камериерка такава грохнала старица, при това доста размъкната. Малките й зли очички се впиваха ту в Дебре, ту в Стрелкина.

— Какво искате от мене?

— Какви задължения имате в тази къща?

— Разтребвам стаята на госпожата.

— И вероятно се ползувате с пълното й доверие?

Старицата изсумтя.

— Доверие ли?! Че как мислите, щом живея тук вече трийсет и пет години? А не, господин комисар, нещо по-умно не можете ли да ме попитате!

— И тъй, Вие живеете в тази къща от тридесет и пет години. Значи сте започнали работа тук още преди да се родят сегашните стопани?

— Бях кърмачката на Пиер и Леон.

— Близнаци ли са?

— Близнаци.

— И кога получи своя недъг Пиер?

— Беше на пет месеца.

— При какви обстоятелства?

Камила извади от джоба на престилката си карирана кърпа и шумно се изсекна.

— Много сте любопитен, господин комисар.

— Длъжна сте да отговаряте на въпросите ми.

— Я го виж ти него. Много сте млад да ме плашите!

Дебре се засмя. Колко относителни са понятията ни за човешката възраст. За тая старица той, шейсет и пет годишният полицай, е просто хлапак. Впрочем, ясно му беше как е осакатял Пиер. По всяка вероятност именно Камила неволно е станала причина за това. Не е толкова трудно едно петмесечно дете да се изплъзне от ръцете на

бавачката си. Много естествено, че тя не иска да отговори. И без друго, изглежда, постоянните угризения на съвестта мира не й дават.

— Добре — примирително каза Дебре, — да не се ровим в минали неща.

— Виж, така може.

— Какви бяха отношенията между братята? Не се ли караха понякога?

— Да се карат! Ама че глупав въпрос! Че те двамата душата си даваха един за друг! Цял живот така е било, още откак са се родили.

— Така… — Дебре машинално извади лулата от джоба си.

— Да, ама у нас не се пуши! — ядосано каза Камила. — Ако не можете да траете, вървете на двора.

Дебре повъртя лулата в ръцете си и я пъхна в джоба.

— Да сте забелязали някакви недоразумения между мадам Костаген и мъжа й?

— Аз не си пъхам носа в чуждите работи.

— Идвали ли са тук познати при мадам Костаген?

— Не.

— А тя самата често ли излизаше?

— Когато трябва, излизаше.

— Всеки ден ли?

— Не знам.

— Кога си легнахте снощи?

— Вечерта, но кога точно — не помня.

— Дълбоко ли спите?

— Зависи.

— Тази нощ нищо ли не чухте?

— Чух.

— Какво точно?

— Как хърка Огюстен. Тоя стар мърморко…

— Добре — Дебре стана. — Виждам, че сте предана на господарите си. Е, може би пак ще ни се наложи да поприказваме.

— От тая старица много не ще измъкнете — каза Стрелкина, когато отново се качиха на втория етаж.

— Грешите — измърмори Дебре. — Аз смятам, че тя ни съобщи много важни подробности.

Вече бяха дигнали трупа за аутопсия. В стаята на убития беше само Моранс.

— Какво става? — попита Дебре.

— Разпитахме цялата приходяща прислуга. Изглежда, че всички имат достатъчно убедително алиби. В момента Дюка проверява.

— Чудесно! Връщаме се в полицията.

— Как така?! Нима няма да разпитате Пиер Костаген? — учуди се Стрелкина.

— Да извикам ли такси? — попита Моранс.

Дебре се намръщи. Той много рядко ползуваше служебната кола, само в изключителни случаи, когато зад кормилото сядаше някой от инспекторите. Самият той тъй и не се бе научил да шофира. Затова свикналият с капризите на шефа си Моранс никак не се учуди, когато комисарят сърдито му заяви, че ще пътува с автобус.

Но днес съдбата им бе приготвила друг вид транспорт. Бяха извървели вече близо половин квартал под ситния дъждец, когато Дебре забеляза на ъгъла сгушената фигурка на Пиер Костаген. Гърбавият чакаше някого и явно нервничеше. Той непрекъснато поглеждаше часовника си и ядосано потропваше с крак.

Дебре мълком дръпна спътниците си към най-близкия вход.

— Случило ли се е нещо, господин комисар? — попита Моранс.

— Не, но вероятно ей сега ще се случи.

Скоро накрая на улицата се показа червеният „Понтиак“, който се движеше с голяма скорост. Той се изравни с Пиер Костаген и рязко спря. Човекът зад кормилото свали стъклото. Пиер се спусна към колата.

— Да вървим! — каза Дебре.

Пиер бе толкова погълнат от разговора с човека в колата, че трепна, когато Дебре му каза:

— Отвратително време за разходка, нали, мосю Костаген?

Пиер направи гримаса, погледна шофьора на „Понтиака“ многозначително и, без да каже нито дума, си тръгна към къщи.

Дебре отвори вратата на колата.

— Мосю Жан Пиебьоф, ако не се лъжа.

— На Вашите услуги.

— Ти седни на кормилото — обърна се Дебре към Моранс, — а ние ще седнем отзад.

— Това пък какво е?! — попита Жан Пиебьоф смаян.
Дебре му показа полицейската си значка.
— Арестуван сте!
— Защо?!
— Ще си поговорим за това в полицията.

7. ДЕБРЕ ОТИВА ДА ЗАКУСВА

— Заведи го в помещението за арестанти, момчето ми, и хубавичко претърси колата, а аз засега ще се заема с разни други неща.

Дебре се качи в кабинета си, закачи мокрото си палто и запуши.

Стрелкина седна зад масичката си. Тя с някакъв благоговеен трепет се втренчи в комисаря, обвит в кълба дим. Най-сетне започваше истинска детективска история в духа на Сименон. Изминаха цели десет минути, преди тя да се реши да запита комисаря:

— Подозирате този Пиебьоф в убийство ли?

Дебре се намръщи. Не можеше да понася, когато прекъсваха хода на мислите му.

— Какво казахте? — попита той. — Да го подозирам в убийство ли?

— Да.

— В убийството на Леон Костаген ли?

— Разбира се, че на кого друг?

— Ама че глупости! Той няма нищо общо с убийството на Леон Костаген. Та това е съвършено ясно!

— Но защо?

— Човекът, вмъкнал се в чужда къща, за да извърши убийство, винаги си носи оръжие и не си служи с първия попаднал му предмет от стаята на убития.

— Но защо тогава арестувахте Пиебьоф?

— За да получа допълнителни данни.

Дебре взе телефонния указател и го запрелиства и с това й даде да разбере, че урокът по основи на криминалистиката е приключен за днес.

В кабинета влезе Моранс. Дебре вдигна глава.

— Е, какво става, момче?

— Човекът, както изглежда, е уплашен, но се държи предизвикателно. Казва, че щял да се оплаче за незаконното

задържане. А ей това намерих под седалката. — Моранс подаде на комисаря калъфче от крокодилска кожа.

— Така… — Дебре разгледа съдържанието му и го прибра в бюрото. — Други новини?

— В лабораторията не можаха да открият отпечатъци от пръсти по пикела.

— Естествено. Какви са резултатите от аутопсията?

— Убийството е извършено вчера вечерта между десет и единадесет часа. В стомаха на убития е намерено голямо количество коняк.

— Така ли? — Дебре се замисли. — Доколкото си спомням, в стаята му нямаше и помен от спиртни напитки.

— Точно така, господин комисар.

— Къде е сега трупът?

— Предаден е на роднините за погребение.

— Добре, засега си свободен.

— Ще разпитвате ли Пиебьоф?

— После. Всичко с времето си.

Дебре поседя няколко минути мълчаливо втренчен в Стрелкина, обмисляше нещо. После придърпа към себе си телефона за вътрешна връзка.

— Дайте ми доктор Малинда!

— Да? — чу се нисък баритон в слушалката.

— Обажда се Дебре. Елате за малко при мене, моля Ви се.

Доктор Малинда беше на четиридесет години. Той имаше весел характер, красива външност и безпрекословно-авторитетен тон. Неслучайно мадам Дебре го смяташе за непогрешим авторитет в областта на медицината. Пък и не само в тази област. Всичките изказвания на младия лекар винаги се отличаваха с яснота и оптимизъм. Той влезе в кабинета на Дебре с малко смутена усмивка.

— Добър ден, господин комисар! Моля да ме извините за онази глупава история. Вие по-добре от мене знаете какви са полицейските чиновници. Трябва да си призная, наложи се и аз, и жена ми да прекараме нощта без особен комфорт. И всичко това заради някакъв си смачкан калник на една полицейска кола. Знаете, че рядко губя самообладание, но оня идиот инспекторът просто ме изкара от кожата

ми. Впрочем, всяко зло за добро. Честно казано, аз дори се радвам, че не взех участие в този случай.

— Защо?

Малинда се запъна.

— Това е дълга история. С една дума жена ми… Тя нали е далечна роднина на семейство Костаген. След като се омъжи за мен, тя престана да ходи у тях и, наистина, появата ми в дома им при подобно положение…

— Разбирам — каза Дебре. — Искам да Ви помоля за нещо друго. — Той извади от бюрото калъфчето от крокодилска кожа. — Можете ли да определите съдържанието на тези ампули?

— Ще се опитам. — Малинда внимателно огледа калъфчето отвън и отвътре. — И това ли е свързано с убийството на Леон?

— Предполагам, че е свързано. Тези ампули изглежда е трябвало да бъдат предадени на някого от семейство Костаген.

— Чудесно! Ще се отбия при Вас веднага щом получа резултата от анализа.

Дебре пак взе телефонния указател. Намери номера на адвоката Севал.

Дълго време никой не отговаряше. После един недоволен глас изръмжа в слушалката:

— Е, какво има?

— Обажда се комисарят от криминалната полиция Дебре.

— Кого търсите?

— Господин Севал.

— Аз съм. Кажете какво има.

— Научихте ли за убийството на Леон Костаген?

— Цял Париж знае за него. Във всеки случай, всички, които четат вестници.

— Покойният беше Ваш клиент, нали?

— Да.

— Можете ли да ми кажете размера на състоянието му?

— Подобни сведения се дават само със специално разрешение от съдебните органи. Би трябвало да знаете това, господин комисар.

— Но аз не искам да ми кажете точната сума.

— А какво тогава?

— Кажете ми само голямо ли е състоянието му.

— Можете да не се съмнявате.

— Кой е негов наследник?

— Според брачния договор — жена му.

— А брат му?

— Имате предвид мосю Пиер?

— Да.

— Той не е негов наследник. Състоянието на родителите му, в съответствие със завещанието им, е поделено между двамата братя.

— А в случай, че Луиза Костаген умре, кой ще наследи богатството й?

— Не зная. Тези неща се решават от съда.

— При положение, че няма завещание ли?

— Точно така.

— Благодаря Ви, господин Севал. — Дебре затвори телефона.

— Моля Ви, повикайте при мен Дюка — каза той на Стрелкина.

Донесението на Дюка не даде нищо ново. Цялата приходяща прислуга имаше старателно проверено алиби.

— Какво смятате да правите по-нататък, комисарю? — попита Стрелкина.

— Да изям два-три сандвича и да изпия чаша кафе.

— Аз с удоволствие ще Ви придружа.

Дебре мислено изруга и галантно й подаде палтото.

8. ЖАН ПИЕБЬОФ

Дебре отдавна бе стигнал възрастта, когато след всяко ядене ти се доспива. Инспекторите знаеха това и обикновено оставяха комисаря да си подремне малко в креслото. Но пред стажантката трябваше да хитрува. Като сега например — притворил очи, той се преструваше на дълбоко замислен. Събуди го доктор Малинда с потупване по рамото.

— Извинете, че прекъснах мислите Ви — каза Малинда. — Да Ви съобщя резултатите от анализа. В ампулите има морфин, дозата е такава, каквато обикновено вземат закоравелите наркомани. Страхувам се, господин комисар, че този калъф е бил предназначен за Луиза. Не зная дали Ви е известно, че тя…

— Знам — прекъсна го Дебре. Той взе калъфа и го пъхна в бюрото. Чувствуваше се доста неловко. Беше четири и двадесет, значи е спал не по-малко от два часа. — Знам това — повтори Дебре и запали изгасналата си лула. — Тъкмо затова Ви помолих…

— Но господин комисар!! — В гласа на Малинда имаше толкова укор, че Дебре трепна. — Какво ми бяхте обещали?! Разберете, че за Вашата язва тютюнът е същинска отрова. Не, изглежда все пак ще трябва да потърся помощта на мадам Дебре.

— Недейте. — Комисарят прибра лулата в бюрото. — Недейте да тревожите мадам Дебре напразно. По-добре подложете ме още един път на хипноза.

— Никаква хипноза няма да Ви помогне, ако сам не се борите с този навик. Още повече, че от утре излизам в отпуска и няма кой да Ви следи. Не, не, мой дълг е да…

— Ама моля Ви се! — Дебре го погледна жално. — Аз Ви обещавам…

— Какво да Ви правя! — въздъхна Малинда. — Хайде тръгвайте!

От кабинета на Малинда Дебре се върна в отвратително настроение. Той подуши въздуха и демонстративно отвори прозореца. Стрелкина смутено загаси цигара си.

— Я доведи онзи човек, Моранс! — викна той, като отвори вратата към стаята на инспекторите.

Жан Пиебьоф изглеждаше едновременно и нагъл и уплашен.

— Чакам обясненията Ви, господин комисар.

— Обяснения?! — Дебре се усмихна, което обикновено не предвещаваше нищо хубаво за арестувания. — Обяснения, казвате?

— Да — вече не толкова уверено каза Пиебьоф.

— Добре. Та значи аз разследвам убийството на мъжа на любовницата Ви.

— На коя от тях? — простодушно попита Пиебьоф.

Стрелкина се засмя.

— На Луиза Костаген. — Дебре сърдито погледна стажантката. — Убийството на Леон Костаген, мъжа на Луиза. Това име познато ли Ви е?

— Нима мъжът на Луиза е убит?

— Да, снощи.

— Много жалко — каза Пиебьоф замислен. — Горката, сигурно е много разстроена. Тя, струва ми се, обичаше мъжа си.

— Може би. Но това не й е попречило да стане Ваша любовница.

Пиебьоф се ухили и извади табакерата си.

— Може ли?

— Не може. — Сега Дебре наистина изпитваше отвращение към тютюневия дим. — Кога Ви стана любовница Луиза Костаген?

— Ама какво приказвате, господин комисар! Тя никога не ми е била любовница. Честно казано, такива жени въобще не ми са по вкуса. Много е слаба, според мен. — Той погледна Стрелкина и й намигна. — Аз харесвам жени с форми като тия на госпожата.

Дебре се намръщи.

— Слушайте, Пиебьоф. Вече Ви казах, че става дума за убийство. Искам искрени признания. В такъв случай съм готов да не обърна внимание на някои обстоятелства, пред които полицията обикновено не си затваря очите. И по-специално, обещавам да не Ви питам как се е озовало ей това нещо под седалката на колата Ви. — Дебре извади от бюрото калъфа от крокодилска кожа. — И тъй, избирайте: или пълна откровеност, или адресите на хората, от които получавате наркотиците.

Пиебьоф пребледня. От предишната му самоувереност не остана и помен.

— Е добре, господин комисар, да говорим откровено.

— Откога познавате Луиза Костаген?

— От две години.

— Беше ли Ви любовница?

— Нали Ви казах, че не, повярвайте ми.

— Вие ли й доставяхте морфин?

— Как да Ви кажа… Е да, доставях й.

— Кога я видяхте за последен път?

— В събота.

— Къде?

— В кръчмата „Глиганска глава“.

— Тя ли Ви определи среща?

— Да.

— Донесохте ли й морфин?

— Не.

— Защо?

— Нямах. Не бях намерил.

— Уговорихте ли се да се срещнете пак?

— Не, тя каза, че вече няма нужда от морфин.

— Обясни ли Ви защо?

— Решила била да се откаже.

— Какво я е накарало да вземе такова решение?

— Не зная, не ми каза.

— Вие ли я откарахте до вкъщи?

— Да.

— В неделя срещахте ли се с нея?

— Не.

— Къде бяхте в неделя вечерта?

— По кое време?

— Между десет и единадесет.

— В студиото в радиото. Имах предаване, правих преглед на спортните събития през седмицата.

— Какво правихте след това?

— Чаках края на програмата… докато свърши приятелката ми, говорителката.

— Как се казва тя?
— Мишу. Ема Мишу.
— При нея ли нощувахте?
— Да.
— Кога се прибрахте в къщи?
— Към девет сутринта. В осем Ема отиде на работа.
— Кога Ви се обади Пиер Костаген?
— Скоро след това.
— Какво Ви каза?
— Каза, че Луиза е много разстроена и че…
— Че има нужда от морфин ли?
— Да.
— И Ви определи среща на ъгъла?
— Да.
— Преди това срещали ли сте се с него?
— Не.
— А откъде знае телефона Ви и че Вие доставяте морфин на Луиза?
— Не зная. Може Луиза да му е казала.
Дебре се огледа назад.
— Вероятно казвате истината, Пиебьоф. Впрочем ние ще проверим всичките Ви показания. Трябва да установим още нещо: в събота вечер не сте имали морфин, а в понеделник сутринта сте намерили. Откъде го взехте?
— Господин комисар! — Пиебьоф разпери ръце. — Ама обещахте! Иди вярвай след всичко това…
— Добре. — Дебре стана. — Винаги държа на думата си, но предупреждавам Ви, ако Ви хванат още веднъж…
— И аз държа на думата си. Вярвайте ми, с това е свършено веднъж завинаги. Аз само исках да помогна на госпожата.
Дебре се засмя.
— Да се надяваме, Пиебьоф, че е така.
— Свободен ли съм?
— До довечера — не. Ще трябва да проверим алибито Ви по делото за убийството.
— Отвратителен тип! — възкликна Стрелкина, след като Моранс отведе арестувания.

— Но не най-отвратителният в цялата тази история — каза замислен Дебре.

Той си облече палтото и пъхна във вътрешния джоб калъфа с морфина.

— Излизате ли? — попита Стрелкина.

— Да. Трябва веднага да разпитам Пиер Костаген. Само че струва ми се, че най-добре ще бъде да не идвате с мене. А Вие засега предайте на Моранс да провери в радиото всичко, свързано с алибито на Пиебьоф.

9. ПОВОД ЗА РАЗМИСЪЛ

Дебре звъни дълго, докато най-сетне обкованата с мед дъбова врата се открехна и един старчески глас попита:

— Кой е?

— Полиция.

— А, Вие ли сте, господин комисар! Ей сега, един момент да махна верижката.

Вратата отново се затвори. Чу се как отвътре махнаха верижката, след това в процепа се показа прегърбената фигура на Огюстен.

— Извинявайте, господин комисар, но аз сега вече слагам всички резета, още повече че съм сам вкъщи.

— А къде са господарите Ви?

— Отидоха в имението си в Понтуаз. Нали там е семейната гробница на рода Костаген. Мадам пожела да закарат тялото на мосю Леон там.

— Кога е погребението?

— Утре.

— И след това госпожата и мосю Пиер ще се върнат ли в Париж?

— Да, утре надвечер.

Дебре се замисли. Никак не му се искаше да отлага разпита на Пиер Костаген. Кой знае какво ще се случи за едно денонощие. Още повече, че Дебре искаше да научи някои подробности, от които зависеше по-нататъшния ход на следствието. Впрочем, те могат да бъдат изяснени и в отсъствието на стопаните.

Впрочем, те могат да бъдат изяснени и в отсъствието на стопаните.

— Искам още веднъж да огледам стаята на убития.

— Заповядайте, господин комисар. — Старшият слуга се отдръпна и стори път на Дебре.

В спалнята на Леон Костаген всичко си беше както го бяха оставили. Върху възглавницата, изцапана със засъхнала кръв дори още личеше трапчинката от главата на убития.

— Вашият инспектор поръча нищо да не пипаме тук — обясни прислужникът.

„Браво на Моранс!“ — помисли си Дебре. — „От това момче след време ще излезе добър криминалист.“

— Добре. — Дебре седна в креслото до масата. — Ще огледам стаята. Ако ми потрябвате, ще Ви повикам.

— Както желаете. Звънецът е ето тук.

Известно време след като прислужникът си бе отишъл, Дебре поседя неподвижно, като се стараеше да събере мислите си. И тъй, първо: в стомаха на убития е открит алкохол. Ако се съди по това, че процентът на алкохола в кръвта му е незначителен, Леон е пил наскоро преди смъртта си. Значи някъде тук трябва да има бутилка и чаша.

Дебре старателно почукваше стените, търсейки замаскирано барче, но нищо не намери. Огледът на камината също не даде никакъв резултат.

Изглежда Леон не е пил в стаята си. Тогава къде? През този ден той не бе излизал от къщи. Следователно, има три варианта: или в столовата, или библиотеката, или при брат си, или при жена си. Първият вариант лесно може да се провери, трябва само да се разпита Огюстен. Но би било много странно, ако този спортист, отделящ толкова време за тренировки, изведнъж започне да се налива с коняк чаша след чаша. Значи е имал някакви причини за това. Може би силно вълнение в резултат на разговор с брат му или жена му. Но ако се вярва на Луиза, вчера вечерта тя не се е виждала с мъжа си. Хм…, ако й се вярва…

Дебре отиде до заключената врата към спалнята на мадам Костаген. След като си работил в полицията четиридесет години, не е кой знае колко трудно да отключиш една най-обикновена брава.

В стаята на Луиза нямаше никакви спиртни напитки. Впрочем, може да са махнали вече бутилката. Дебре отвори чекмеджето на тоалетката, където Луиза бе прибрала спринцовката сутринта. Тя си стоеше там, а до нея имаше също такъв калъф от крокодилска кожа, като този, който Пиебьоф бе смятал да предаде на Пиер Костаген. Дебре сравни съдържанието на двата калъфа. Нямаше никакво съмнение — ампулите са еднакво големи, но в калъфа на Луиза бе останала само една, а в конфискувания от Пиебьоф те бяха дванадесет.

Дебре остави калъфа на Луиза на мястото му, върна се пак в стаята на Леон и заключи.

„Е — помисли си Дебре, — да проверим останалите варианти.“

— Вижте какво, Огюстен — каза той, когато прислужникът се отзова на звънеца, — къде ви е барчето?

— Едното е в библиотеката, другото в столовата.

И най-претенциозният познавач на спиртните напитки би завидял на съдържанието на двете барчета, но, за голямо учудване на Дебре, нямаше ни една отворена бутилка.

— Какво, у вас никой ли не пие?

Огюстен сви рамене.

— Мосю Леон не пиеше, мадам също не пие, а гости не ни идват.

— Тъй значи? Ами мосю Пиер?

— Мосю Пиер си има собствено барче.

Всички мускули на Дебре неволно се свиха. Това му се случваше винаги, когато най-сетне попаднеше на вярна следа.

— Заведете ме в стаята на мосю Пиер — каза той с тон, недопускащ никакви възражения.

Дългата практика бе научила Дебре да определя характера на стопанина по общия вид на стаята му. Но този път той се спря в недоумение. Цялата обстановка напомняше по-скоро будоар на кокотка, отколкото жилище на ерген. Старинното двойно легло в дълбока ниша, осветена от светилник с причудлива форма, многобройните огледала, тоалетката отрупана с най-различни козметични принадлежности, японският халат, небрежно захвърлен върху облегалката на креслото, картините по тавана, не особено скромни по съдържание — всичко това никак не съответствуваше на облика на жалкия гърбушко Пиер, както го бе запомнил комисарят.

— Ето го барчето — каза Огюстен, — само че, струва ми се, то е винаги заключено.

Дебре се приближи до малкия шкаф от черно дърво, украсен с фигурки от слонова кост. Той побутна нещо и вратичката се отвори.

Сред многобройните наченати шишета имаше и една празна бутилка от стар коняк и две чаши, с които по всяка вероятност скоро бяха пили.

Дебре се канеше вече да затвори вратичката, но пръстите му напипаха от вътрешната й страна някаква подозрителна издутина. Той

я натисна с пръст.

Тънката преградка падна и откри снимката на разголената Луиза Костаген.

10. НЕОЧАКВАН ОБРАТ НА СЪБИТИЯТА

Човекът, разследващ престъпления, често трябва да търси вътрешна връзка между факти, които на пръв поглед като че ли нямат нищо общо помежду си. В такива случаи Дебре обичаше да групира данните; от тях най-напред трябваше да се извлекат тези, които взаимно си противоречаха. И този път той взе един лист и нанесе на него всичко, което трябваше да бъде подложено на анализ:

ДАННИ ЗА ПРЕСТЪПЛЕНИЕТО

1. Предупреждението по телефона за готвещото се покушение.
2. Убиецът влиза през мазето за въглища.
3. Убиецът знае за тайния вход.
4. Убиецът използува пикела от стаята на Леон и не носи със себе си оръжие.
5. Потвърждава се алибито на Пиебьоф.
6. Потвърждава се алибито на приходящата прислуга.
7. Убиецът не е взел портмонето на Леон.
8. Лабораторията потвърждава, че отпечатъците от пръсти върху една от чашите в барчето на Пиер принадлежат на Леон.

ДАННИ ЗА СЕМЕЙСТВО КОСТАГЕН

1. Затворената врата между спалните на двамата съпрузи (в продължение на една година).
2. Пиебьоф доставя на Луиза морфин.
3. Луиза взема решение да не прибягва вече до услугите на Пиебьоф.
4. Пиер поръчва на Пиебьоф морфин за Луиза.
5. Пиебьоф смята, че Луиза е обичала мъжа си.

6. Снимката на Луиза, намерена в стаята на Пиер.

7. Камила твърди, че братята са се обичали много.

8. Преди смъртта си Леон пие коняк заедно с Пиер.

9. Пиер не е наследник на състоянието на Леон.

10. Луиза избира за своя камериерка Камила, виновницата за осакатяването на Пиер.

11. Пиер полага големи грижи за външността си (козметичните принадлежности).

Всеки друг полицейски инспектор би съсредоточил вниманието си върху лявата колонка, където бе събрано всичко, което бе непосредствено свързано с убийството. Но Дебре се интересуваше повече от дясната. В нея се съдържаха психологически противоречия, а комисарят бе заинтригуван най-вече от загадъчния живот на обитателите на старинната къща. В отношенията им се долавяше някаква скрита трагедия и може би тъкмо тук бе ключът към разгадаването на престъплението.

Повече от два часа той непрекъснато изучаваше двете колонки под възхитения поглед на Стрелкина. После пъхна написания лист в джоба си и мълчаливо облече палтото си.

— Отивате ли си? — попита стажантката.

— Да — измърмори Дебре и тръгна към вратата.

На крайбрежния булевард той спря едно такси.

Свит в ъгъла, той се опитваше да си представи загадъчните взаимоотношения на тримата. Красавецът Леон, спортист и навярно кумир на много жени; наркоманката Луиза; жалкият недъгав Пиер. Ето, да речем, събират се те за обед в столовата, обзаведена със старинна дъбова мебел. За какво ли разговарят на масата? И разговарят ли изобщо? Може би те просто мълком отбиват това тягостно задължение, по време на което им прислужва Огюстен, стар като самата къща, а после всеки отива в стаята си. Как прекарват вечерите си? В къщата няма нито радио, нито телевизор. Книгите в библиотеката изглежда много отдавна не са пипани от никого. Луиза често ходи при някакви свои познати, Леон — в спортния клуб. Пиер остава сам с барчето си и с тайното чекмедже със снимката на голата Луиза в него. Междувпрочем, как ли се е озовала тя там? Такива

сувенири се подаряват само на любовник, но невъзможно е да се предположи, че жена като нея…

— Пристигнахме, господин комисар.

Дебре се намръщи. Много трудно се работи, когато всеки шофьор на такси те познава.

В девет часа вечерта Дебре застана на наблюдателния си пост в градинката срещу къщата на семейство Костаген.

Той не чака дълго. Скоро пред сградата спря черен „Пакард“ и от него слязоха Пиер и Луиза, придружени от Камила. Те влязоха вътре, а шофьорът закара колата в гаража.

В къщата светнаха няколко прозореца, но плътните завеси моментално скриха от Дебре всичко, което ставаше в нея.

Ръмеше дъжд, но Дебре не напускаше поста си и се мъчеше да отгатне какво става вътре. Чувствуваше неясна тревога. Все му се струваше, че смъртта още не е приключила своята жетва там.

Върна се в къщи мокър и премръзнал.

Мадам Дебре вече спеше.

Дебре смъкна от себе си подгизналите дрехи, напълни ваната и с наслаждение се потопи в горещата вода.

Преди да си легне, комисарят дълго разглежда листа с данните от следствието. Последната бележка, която той нанесе върху него преди да загаси лампата, беше:

Да взема заповед за арестуването на Пиер Костаген!

… Мадам Дебре неслучайно беше жена на комисар от криминалната полиция. Като стана сутринта да приготви диетична закуска на мъжа си, тя бързо прецени състоянието на нещата от предишната вечер. Мръсните дрехи на пода в банята и недокоснатата вечеря свидетелствуваха, че комисарят е имал тежък ден. Затова реши да го остави да се наспи и блокира звънеца на будилника.

Но Дебре не можа да се наспи. В девет и нещо телефонът над главата му иззвъня. Развълнуваният глас на Моранс му съобщи, че е убит Пиер Костаген. Колата с Дюка е на път за дома на комисаря. Всички останали са вече на местопроизшествието.

Дебре изруга и започна бързо да се облича. Само след няколко минути той обличаше в антрето си палто и слагаше шапката си.

Дюка вече го чакаше с колата пред входа. Дебре се стовари на седалката до него.

— Хайде, момче, давай по-бързо!

В стаята на убития имаше много хора. Пиер седеше в креслото и се бе втренчил с изцъклените си очи в снимката на Луиза. Подпухналия му език бе изплезен и покойникът сякаш дразнеше красивата си снаха. Вратът му бе увит с копринен шал, усукан на въже. В нозете на убития ридаеше Камила. Фотографът нагласяше триножника на апарата си така, че да намери най-подходящия ракурс. На стола в ъгъла бе седнал обезумелият от мъка Огюстен.

Моранс прекъсна разговора си с младия човек в елегантен сив костюм и се приближи до Дебре.

— Нищо не сме пипали преди да дойдете.

— А този кой е?

— Доктор Гойяр. От вчера замества Малинда.

Младият човек в сиво почтително се поклони.

В този момент някой отзад хвана Дебре за лакътя.

— Какъв ужас, комисарю! — По бузите на Стрелкина течеха сълзи. — Не са пощадили дори и недъгавия!

— А, и Вие ли сте тука? — без особен ентусиазъм каза Дебре.

— Че как иначе? — Стрелкина обидено прехапа устни. — Нали се бяхме уговорили…

— Добре, добре! — Дебре не можеше да понася женските сръдни и сълзи. — Стойте, щом искате. Моля Ви, докторе, почвайте.

Лекарят свали копринената връв на убития, внимателно огледа синините, после се взря през лупата в очите му и каза на Дебре:

— Удушен е снощи.

Дебре пое шала, излъчващ слаб мирис на парфюм.

— На кого е тази вещ, Камила?

— Как на кого? — Старицата вдигна към Дебре изпълнен с омраза поглед. — Че на кого друг, ако не на тая змия — тя мушна с изкривения си пръст снимката на Луиза, — на тая вълчица, на тая… — Силни ридания прекъснаха тирадата й.

— Къде е сега мадам Костаген?

— В спалнята си — отвърна прислужникът. — Съобщих й за всичко, но мадам отказа да излезе от стаята си, каза че… — Огюстен избърса очите си с кърпата. — Като си помисля само какво ще стане с нас сега!

— Какво каза тя, Огюстен?

— Каза, че… че в тази къща имало прекалено много покойници… че ей сега щяла да си събере нещата и да замине някъде, където никога вече нямало да чуе проклетото име Костаген.

— Не каза ли къде смята да отиде?

— Не.

— Добре. Да вървим, Моранс. — Дебре тръгна към вратата.

Стрелкина го последва.

Дебре трябваше дълго да чука, докато най-после зад вратата и чу пълният с нега глас на Луиза:

— Кой е?

— Комисарят Дебре.

— О господи! Няма ли да ме оставят най-сетне на мира?! Почакайте малко, господин комисар, не съм облечена.

Дебре почака няколко минути и отново почука. Не се чу никакъв отговор. Тогава той отвори вратата.

Луиза лежеше на леглото. Достатъчен бе само един поглед, за да разбере какво бе станало.

— Бързо лекаря! — кресна Дебре.

Стрелкина хукна да изпълни заповедта му.

Доктор Гойяр извади спринцовката от ръката на Луиза, погледна зениците й и помириса ампулата, която тя още стискаше в лявата си ръка.

— Цианкалий. Вече е късно да се направи каквото и да било.

Дебре взе от масата калъфа от крокодилска кожа. Той бе празен.

Комисарят сне шапка.

— Да вървим, Моранс. Полицията вече няма работа тук. Справедливостта възтържествува!

— Каква справедливост? — попита Стрелкина.

— Има Върховен Съдия. Той следи нашите постъпки и наказва безжалостно.

— Вярата в бога свидетелствува за примитивност на мисленето — отвърна Стрелкина и строго го погледна иззад дебелите стъкла на

очилата си. — Никой никога не е съумял, изхождайки от идеалистически концепции…

Дебре не я доизслуша. Той кимна на лекаря и тръгна към вратата.

11. РАЗЛИЧНИ СИСТЕМИ, РАЗЛИЧНИ ГЛЕДНИ ТОЧКИ

На следващата сутрин Дебре бе дотолкова погълнат от мислите си, че дори не забеляза, че Стрелкина я няма. Той се чувствуваше щастлив, както вероятно се чувствува само музикантът-виртуоз след успешно преминал концерт. Да… навсякъде, където бе необходим внимателен анализ на човешките страсти, комисарят Дебре нямаше равен на себе си. Жалко само, че в сухото си донесение за разкритията по делото на семейство Костаген ще трябва да се откаже от яркия рисунък, изтъкан върху канавата на психологическите познания. Началството не обича тези неща — за съжаление. Как му се искаше сега да сподели с някого резултатите от напрегнатата размисъл, довела го до успех. Дебре извади от бюрото лулата си и я натъпка догоре с любимия си тютюн „Чери бленд“. По дяволите всички лекарски съвети! Доктор Малинда лови антилопи някъде из Африка, а инспекторите са верни момчета и сигурно няма да го наклеветят на жена му.

— Добър ден, комисарю!

Дебре вдигна глава. На вратата, зачервена от бързото ходене, стоеше Стрелкина.

— Добър ден.

— Да знаете само каква неприятност ми се случи?! — Стрелкина съблече палтото си и седна пред масичката си. — Получих телеграма. Баща ми се е разболял и ще трябва да си замина. След три часа има самолет. Купих си вече и билет.

— Много съжалявам! — вежливо отвърна Дебре. — Надявам се, че болестта на баща Ви не е сериозна.

— Не знам какво да мисля, той има болно сърце.

Дебре отново напълни лулата си.

— О, значи Вие пак пушите?! — усмихна се Стрелкина. — Много се радвам.

— Тъй ли? И защо се радвате?

— Първо, това значи, че вече не Ви боли стомахът и второ… — Стрелкина се запъна, — и второ, искам да Ви оставя един сувенир. За спомен от съвместната ни работа. И, ако забраната на доктор Малинда продължаваше да бъде в сила, такъв подарък би бил най-малкото неуместен. А сега… — Тя извади от чантата си лула. — А сега е тъкмо на място.

— Много съм трогнат от вниманието Ви. — Дебре пое лулата. — Не съм чувал тази фирма. Какво значат трите букви Е?

— Това е изработка на Фьодоров, знаменит ленинградски майстор. Дори и Сименон пуши лули, направени от него.

— Още веднъж Ви благодаря. — Дебре разбираше от лули. Още с първото дръпване той почувствува, че и най-взискателният пушач би харесал тази. — Чудесен вкус!

— Радвам се, че Ви харесва. Много жалко, че обстоятелствата се стекоха така лошо и съм принудена да замина, преди да бъдат разкрити тези ужасни престъпления.

— Грешите — добродушно се усмихна Дебре. — Те вече в разкрити.

— Нима?! — От вълнение Стрелкина дори се надигна от стола. — Много Ви моля, комисарю, разкажете ми най-подробно за всичко, това има огромно значение за моята дисертация.

— Е, добре. — Дебре се облегна назад в креслото, като се мъчеше да си припомни цялостния ход на разсъжденията си. — И тъй, ще трябва да започнем отдалеч, от времето, когато в дома на семейство Костаген са дошли на белия свят двама очарователни близнаци — Пиер и Леон. Съдбата сякаш се е постарала да направи всичко, за да бъдат те щастливи. Но ето, че в къщата се прокрадва първото нещастие. На петмесечна възраст Пиер се изплъзва от ръцете на кърмачката си и се осакатява за цял живот. Пиер и Леон са неразделни, заедно играят, учат, възмъжават. И през всичкото време пред очите на Пиер е брат му — красив, преуспяващ във всичко, любимец на момичетата. Пиер непрекъснато се сравнява с него. Какво е той, жалкото гърбаво джудже, редом с покорителя на сърца, спортистът, младия светски лъв? Нищо чудно, че душата му става зла и тази злоба се пренася върху брат му. Той не издава истинските си чувства пред никого. Напротив, старае се да създаде у околните впечатлението, че душата си дава за Леон. И ето, че Леон се оженва за Луиза — красиво,

очаровател но, но много лекомислено момиче. Тримата живеят под един покрив и Пиер започва да изпитва влечение към жената на брат си. Междувременно съпрузите се скарват. Луиза се е пристрастила към наркотиците. Леон, възпитан в спартански дух, не пие дори вино и не може да се помири с порока на жена си. А тя няма сили да се откаже от гибелния си навик. Фактически се стига до разрив. Вратата между спалните на двамата съпрузи е заключена и всеки от тях живее свой собствен живот. Обезумелият от страст Пиер решава да използва това положение. Единственият човек, който знае за чувствата му, е Камила. Той успява да я направи камериерка на Луиза. Именно тя по негово настояване открадва интимната снимка на господарката си. Схващате ли основата на конфликта?

— О да, разбира се! Моля Ви, продължавайте. — Стрелкина сключи молитвено ръце. — Толкова е интересно!

— Добре. — Дебре още веднъж напълни новата лула и запуши. — Приблизително по това време Пиер замисля да убие брат си. Той подготвя всичко дяволски тънко. Отначало се обажда в полицията и съобщава, че в къщата ще бъде поставена адска машина.

— Това лък защо? — учуди се Стрелкина.

— По чисто психологически съображения. По този начин той създава впечатление за надвиснала отвън опасност. Естествено, след убийството на Леон полицията ще го свърже с неизвършения взрив и няма да търси убиеца сред обитателите на къщата, тъй като самите те по чудо са избягнали опасността. Защото никой няма да вземе сам да си поставя адска машина, нали така?

— Разбира се! — уверено заяви Стрелкина. — Защото, ако наистина бяха сложили адска машина…

— Точно така. След това той извиква Леон в стаята си и му съобщава, че Луиза има любовник — търговецът на наркотици Жан Пиебьоф. Известието поразява Леон. Чувствата, които изпитва, са много сложни. В тях са преплетени и някогашната любов към жена му, и горчивината поради наркоманията й, и презрението към съперника му. Пиер много добре разбира състоянието му и му предлага да пийне. Леон не е свикнал с алкохола и бързо се напива. Пиер го завежда в стаята му, помага му да си легне, изчаква да заспи и строшава черепа му с пикела. И тук всичко е предвидено, дори и ръкавиците, за да не останат отпечатъци от пръсти. След това събува обущата си, отива по

чорапи в мазето за въглища, връща се, за да остави забележими следи по пода, обува обущата си и си отива.

— Ама че мръсник! — възкликна Стрелкина.

— Не само мръсник, това е най-хладнокръвният от престъпниците, с които съм се сблъсквал. След като убийството е разкрито, той продължава да плете интриги. Поразената от смъртта на мъжа си Луиза в порив на откровеност му разказва, че предишния ден е решила да престане да взема морфин, за да си възвърне любовта на мъжа си. Пиебьоф казваше истината — тя действително се е отказала от услугите му. Пиер разбира, че преживяното сътресение отново ще тласне Луиза към морфина. Докато ние разпитвахме Костаген, той се е обадил на Пиебьоф и му е поръчал ампулите. Надявал се е с тяхна помощ да сломи волята на нещастната жена. Вечерта те заминават за Понтуаз, за да погребат Леон. Гробът на брат му е още съвсем пресен, когато Пиер признава на Луиза своята страст. Това й се струва кощунствено. Младата вдовица с възмущение отхвърля низките домогвания на гърбавия сладострастник. Тогава Пиер замисля нов дяволски план. Щом не може да му принадлежи, Луиза трябва да умре. Като се връща в Париж, той подменя единствената ампула, останала в калъфа от крокодилска кожа, с ампула, пълна с цианкалий. Сметката му е удивително точна. Вечерта той й съобщава, че е убил Леон, като предполага, че потресената от този факт Луиза ще изпита непреодолимо желание за морфин и ще си инжектира смъртоносна доза отрова. Разчитал е, че дори и най-опитния следовател няма да се усъмни, че това е самоубийство. Но е сбъркал. Разярена, Луиза най-напред е удушила с шала си убиеца на мъжа си и едва след това е взела спринцовката, за да се поободри преди разпита и ако не беше злополучната ампула, тя вероятно чистосърдечно щеше да ни разкаже всичко. Това е! Както виждате, психологическия метод на разкриване на престъпленията още веднъж се оправда.

Стрелкина плесна с ръце.

— Изумително! Какъв тънък психологически рисунък! Та това е цял детективски роман, издържан в най-добрите традиции на тоя жанр!

— Естествено! — Дебре се засмя самодоволно. Той вече бе започнал да изпитва симпатия към тази стажантка, толкова скромна и същевременно така възторжена. — Струва ми се, че когато бъдат

оповестени резултатите от следствието, много писатели ще се заемат с тази тема. А Вие ми разправяте за фантастиката! Е, какво например би могъл да добави към това дело един фантаст?

— Много неща — усмихна се Стрелкина. — Преди всичко друго решение на сюжета. Вече Ви казах, че за фантастиката е характерно парадоксалното мислене.

— Че какъв парадокс може да има тука?

— Сега ще Ви обясня. — Тя извади от чантата си няколко фототелеграми, изписани със ситен почерк. — Това тук е вече готовият сюжет. Днес го получих от Ленинград.

— Тъй ли?! — Дебре се разсмя. — Ама че бързо работят писателите в наше време! Страхувате се да не ви отнемат темата ли? Може би вече сте се договорили с някое издателство за продажбата на романа? А кой е Вашият съавтор?

— Не, комисарю. Нямам намерение да пиша роман. Това е просто материал за дисертацията ми. А колкото до моя съавтор, той е… електронна машина.

— Така… — Дебре погледна Стрелкина изпитателно. — Значи ме заблудихте, като казахте, че нямате никакво отношение към криминалистиката. Аз Ви повярвах, а Вие междувременно…

— Не, не! Кълна Ви се, че Ви казах самата истина. Машината е направила не криминален, а литературен анализ на границата на фантастиката и детективския роман. Ето, виждате ли, тук пише: „Решение по обобщения алгоритъм“.

— Не разбирам.

— Всичко е много просто. Всеки писател си има свой творчески метод. Именно благодарение на него човек никога не може да сбърка да речем произведенията на Сименон с тези на Агата Кристи. Нали така?

— Да допуснем. Е, и какво от това?

— Но едновременно с тези различия съществуват и някои сходни похвати, характерни за целия литературен вид. Аз успях да извлека основните методи на решение на сюжетните задачи в детективския роман. Същото направих и по отношение на фантастиката. Тези методи, наречени алгоритми, бяха вложени в оперативната памет на електронноизчислителна машина и сега тя може да изгради всяка изходна ситуация в сюжет за детективски или за фантастичен роман.

Колкото до делото на семейство Костаген, тук сюжетното решение бе намерено и по двата алгоритъма едновременно. Тройното убийство е заложено в основата на детективския роман, а решението се изгражда върху парадокса — един толкова обичаен за фантастиката похват. Вчера предадох по телефона в университетския изчислителен център действителните данни, а днес вече получих готовия сюжет. Пак повтарям, не става дума за изследване от гледна точка на криминалистиката и затова не се учудвайте, че решението, предложено от машината, до известна степен се отличава от блестящо проведеното от Вас разследване. Така или иначе, Вашият метод е класическият метод на Сименон, а това тук — някакъв хибрид.

Дебре разбра много малка част от тази лекция по литературознание, но уверенията на Стрелкина, че никой не се е опитвал да направи на електронна машина анализ от гледна точка на криминалистиката и чрез това да постави под съмнение психологическия метод, го успокоиха.

— Е, и каква е развръзката във Вашия сюжет? — попита той по-скоро от учтивост отколкото от любопитство.

Стрелкина се смути.

— Едва ли може да се говори за развръзка, тъй като машината е дала само една примитивна сюжетна схема. Работата е там, че тя… с една дума предлага се вариант, в който комисарят разследва три убийства, извършени от самия него.

— Какво?! — вратът на Дебре стана пурпурен, очите му сякаш щяха да изскочат от орбитите. — Какво казахте? Но как си позволявате!

— Успокойте се, комисарю! — Стрелкина леко докосна ръкава му с пръсти. — Та ние с Вас говорим за чисто литературни варианти на темата, които съвсем не хвърлят сянка върху Вашата безупречна репутация. Да поставим, ако искате, на Ваше място някой литературен герой, например… комисаря Мегре.

— Е, това е друга работа — облекчено въздъхна Дебре, — иначе, честно казано, аз вече мислех, че Вие…

— В никакъв случай не бих дръзнала да поставя под съмнение резултатите от следствието — прекъсна го Стрелкина. — Тук става дума само за това, което може да се направи при дадения сюжет.

— Разказвайте. — Дебре се облегна назад и напълни лулата си. — Интересно какво ли още може да се измисли.

— Чудесно. Ще изхождаме преди всичко от психологическите портрети, така майсторски нарисувани от Вас. Те много добре отразяват моралното разложение на паразитната върхушка на буржоазното общество.

Дебре понечи да възрази, но Стрелкина го прекъсна с жест.

— Да, аз разбирам, че работата в полицията Ви кара… Впрочем, сега не става дума за това. Струва ми се, че в анализа Ви на постъпките на Пиер се чувствува прекалено увличане от фройдизма. Комплексът за непълноценност, либидото и тъй нататък. Това не винаги е причина за извършване на престъпление.

— Тогава какво?

— Хищническите стимули, характерни за капиталистическия свят.

— Глупости! — уверено каза Дебре. — Пиер не беше наследник на богатството на Леон.

— Да, но негова наследница може да стане жената на доктор Малинда, единствената роднина на семейство Костаген, както изглежда.

— Е и какво от това?

— От това произтича друго сюжетно решение и то има следния вид.

Веднъж доктор… нека го наречем Лолинда среща в бюфета комисаря… Мегре и незабелязано сипва в кафето му малка доза отрова, която може да предизвика само силни болки в стомаха след няколко часа. Комисарят се прибира в кабинета си, а… Лолинда отива в Монмартр и от името на непознат човек съобщава за готвещо се покушение в къщата на семейство Костаген. Той иска комисарят най-старателно да изучи всички кътчета в този дом. Естествено, Мегре не намира нищо, защото там няма никаква адска машина. През нощта отровата започва да действува и разтревожената жена на комисаря повиква доктор Лолинда — семейния лекар на Мегре. Лолинда знае, че комисарят е страстен пушач. Той му забранява да пуши, напълно уверен, че комисарят няма да може да се откаже от навика си. На другия ден той заварва комисаря с лула в устата и го убеждава да се подложи на хипноза. По време на хипнотичния сеанс той внушава на

Мегре плана за убийството на Леон. Леон е само първата жертва във веригата от престъпления, замислени от Лолинда. И затова трябва да се отклонят всички подозрения от обитателите на къщата. Защото, ако те бъдат арестувани, изпълнението на целия план ще се затрудни много. На комисаря се внушава съответно, че трябва да влезе през мазето за въглища по чорапи и да остави следи, свидетелствуващи, че престъпникът е дошъл откъм двора. Престъплението е извършено точно според плана на Лолинда, но комисарят нищо не помни, тъй като е действувал в състояние на хипнотичен транс. А Лолинда през тази нощ си осигурява алиби като смазва калника на полицейската кола. По време на убийството той и жена му са в полицейския участък. Не ще и дума, върви му. Лолинда още не е обмислил окончателния план за убийството на Пиер и Луиза, когато случаят сам идва при него. Мегре му дава за анализ калъфа с ампулите, които Пиер е поръчал на Пиебьоф за Луиза. Лекарят-престъпник подменя една от ампулите с такава, в която има цианкалий. Същия ден Мегре бива подложен на нов хипнотичен сеанс. Внушава му се да влезе в стаята на Луиза и да подмени ампулата, като същевременно вземе оттам и шала на Луиза. С него той ще удуши Пиер. Мегре послушно отива в къщата на семейство Костаген, когато там няма никой друг освен Огюстен…

— Откъде знаете?… Хм… Защо Вашата машина смята, че Мегре е постъпил точно така? — попита Дебре пресипнало.

— Не е трудно да се стигне до този извод, като изхождаме от факта, че когато е излязъл от кабинета си, той е взел със себе си калъфа с ампулите, след като те са били вече у Лолинда. И тъй, ампулата е подменена и шалът е откраднат. Късно вечерта, подчинявайки се на внушението на Лолинда, Мегре отново се вмъква в къщата през мазето за въглища. Този път не трябва да остави никакви следи. Затова той и този път минава през мазето по чорапи, но си обува обувките преди тайната врата. Впрочем, сега полицията няма и да търси следи, защото има улики срещу Луиза — шалът й. Пиер е удушен. Мегре отново сваля обувките си, преди да влезе в мазето и ги обува, като излиза на улицата. Това е. Комисарят нищо не знае и не помни, на него просто му е заповядано да забрави всичко и затова, с присъщата си виртуозност, той изгражда изцяло погрешна, но напълно правдоподобна хипотеза. Междувпрочем, Лолинда и този път има

неопровержимо алиби. От два дни той и жена му са а Африка. Харесва ли Ви един такъв вариант?

— Глупости! — каза Дебре. — Вашият вариант не е съобразен с основните положения на криминалистиката. Човек в състояние на хипноза никога не може да извърши престъпление, ако това противоречи на моралните му принципи. Колко статии са написани по този въпрос.

— Вярно е — потвърди Стрелкина. — Но съществува едно изключение.

— Какво е то?

— Когато този човек е комисар от криминалната полиция и привърженик на психологическия метод на разкриване на престъпленията. Защото той много често мислено се поставя на мястото на престъпника. Олеле! — тя погледна часовника си. — Аз май закъснявам за самолета! Всичко хубаво, комисарю, много благодаря за всичко!

— Няма защо — отвърна Дебре.

Той почака да се затвори вратата след нея, дръпна телефона към себе си и набра един номер.

— Ало!

— Господин Севал?

— Да, аз съм.

— Обажда се комисарят Дебре. Можете ли сега вече да ми кажете кой е вероятният наследник на състоянието на семейство Костаген?

— Мисля, че мога. По всяка вероятност една от далечните им роднини, мадам Малинда. Изглежда няма други наследници.

Дебре остави слушалката и се замисли.

ЕПИЛОГ

Две седмици по-късно мадам Дебре се оплакваше на съседката си:

— Не мога да разбера какво става с мъжа ми. Откакто се пенсионира, думица не можеш да изкопчиш от него. По цял ден седи, пуши лула след лула, взе да приказва насън. Днес на разсъмване като кресна: „Че за какъв дявол тогава е пил заедно с Пиер?!“ Събудих го, питам го какво е сънувал, а той мълчи. Добре поне, че коремът престана да го боли.

Съседката кимна съчувствено.

— Случват се такива неща с тях. И моят най-напред като излезе в пенсия, място не можеше да си намери, но сега горе-долу свикна.

— Може и да свикне — въздъхна съкрушена мадам Дебре. — Нали искахме да купим една къщичка на брега на Лоара. А сега не смея думица да обеля за това. Преуморил се е в тая полиция, не му е лека службата. Просто няма да ми повярвате в какъв вид си дойде наскоро на два пъти от работа, даже чорапите му бяха изпоцапани с въглища, от коминочистач по-мръсен беше, честна дума.

Публикувано в списание „Наука и техника за младежта“, броеве 10, 11, 12/1973 г.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

http://chitanka.info

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.